

УДК 336:336.7:338

Литвинюк О.В.,
аспірант¹, викладач кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ В КОНТЕКСТІ КОМПЛЕКСНОГО УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Lytvyniuk O.V.,
graduate student, lecturer of banking department
Odesa National Economic University

METHODOLOGY OF LIQUIDITY ESTIMATION IN THE CONTEXT OF COMPLEX MANAGEMENT OF ASSETS AND LIABILITIES OF BANK INSTITUTIONS IN MODERN CONDITIONS

Постановка проблеми. В умовах фінансової глобалізації та інтеграції фінансових ринків досить актуальним та одним із стратегічних напрямків управління виступає комплексне управління активами та пасивами банківських установ, за допомогою якого забезпечується оптимальний рівень ліквідності та усуваються дисбаланси. Світова банківська система в даний час знаходиться в стані підвищеної невизначеності та волатильності. Специфіка діяльності сучасних фінансових ринків та системи регулювання діяльності банків свідчить про те, що для досягнення основних пріоритетних та стратегічних цілей банку необхідно здійснювати комплексне управління активами та пасивами банку.

В умовах сучасної нестабільності економіки проблеми, що пов'язані із недостатньою диверсифікацією банківської діяльності, слабкою координацією управління ефективністю, ризиками та ліквідністю, залежністю від джерел фінансування, чутливістю до змін ринкової кон'юнктури та факторів довіри до банківської системи в цілому свідчать, що сучасний банківський менеджмент потребує стратегічного та комплексного управління активами та пасивами банківських установ. В період зростання кризових явищ в економіці однією із основних функцій банківської системи та кожного банку є фінансове посередництво між різними суб'єктами господарювання, які мають нестачу та надлишок грошових коштів. Це посередництво призводить до того, що трансформація заощаджень в інвестиції змінює співвідношення строків та сум залучених й розміщених коштів та негативно позначається на ліквідності банківських установ. Підтримка ліквідності банківських установ є обов'язковою умовою їх самозбереження та виживання на висококонкурентному ринку фінансових послуг, без якої вони не зможуть виконувати своїх основних функцій та ефективно функціонувати.

Своєчасність і повнота виконання своїх функцій банківськими установами та банківською системою в цілому значною мірою залежить від їх ліквідності, яка є однією із загальних якісних характеристик діяльності банку, що обумовлює його надійність, стійкість та конкурентоспроможність. У процесі своєї діяльності банківські установи постійно наражаються на ризик ліквідності, тобто ймовірності настання ситуації невідповідності між попитом і пропозицією коштів та неспроможності банку своєчасно й у повному обсязі виконати свої грошові зобов'язання. Причому негативний вплив на діяльність банку має як недостатня, так і надлишкова його ліквідність. Низький рівень ліквідності банку обмежує його платоспроможність, спричиняє втрату довіри клієнтів, зниження доступу та підвищення вартості зовнішніх джерел фінансування для підтримання ліквідності, а відповідно й фінансові проблеми.

* Науковий керівник: Добров В.М. – д.е.н., професор

Забезпечення належного та оптимального рівня ліквідності виступає однією із основних стратегічних цілей процесу комплексного управління активами та пасивами банківських установ. Банківська ліквідність відіграє важливу роль як у діяльності окремого банку, так і фінансовій системі держави від рівня якої залежить якість та повнота надання послуг клієнтам. В сучасних нестабільних фінансових умовах функціонування банківського сектору в процесі управління активами та пасивами виникає загроза незбалансованості припливу та відтоку грошових коштів за строками, сумами та в розрізі валют. Сучасні банківські установи функціонують за умов перехідної динаміки розривів ліквідності. При цьому вона може бути спричинена як зміною строків погашення коштів, що розміщуються та залучаються, так і динамікою сукупного обсягу цього розміщення та залучення.

Найбільш адекватною та ефективною формою аналізу незбалансованості ліквідності банківських установ в контексті комплексного управління активами та пасивами виступає побудова матриці фондування. Основними елементами матриці збалансування ліквідності є сума відповідної групи активів, яка спрямована на покриття певної групи пасивів. Варто відзначити, що серед групи науковців, які займалися дослідженням основних проблем щодо процесів управління ліквідності банку не існує єдиної думки з приводу визначення поняття «ліквідність банку» та елементного складу даних груп, що потребує подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження питань щодо процесів управління ліквідністю банку та її оцінки за допомогою матриці фондування зробили відомі зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти, а саме: Дж. Сінкі [1], О. Лаврушин [2], В. Стельмах, В. Міщенко [3], Л. Кузнєцова [4], Л. Рябініна [5], І. Сало [6], О. Криклій [7], Л. Примостка [8] та інші. Однак питання розробки методики оцінки ліквідності в контексті комплексного управління активами та пасивами, які б відповідали сучасним вимогам висококонкурентного розвитку фінансового ринку потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Головною метою даного дослідження є розробка методики оцінки ліквідності в контексті комплексного управління активами та пасивами банківських установ в сучасних умовах за допомогою матриці фондування. Для реалізації вищевказаної мети сформовані такі завдання, як: дослідження основних підходів до трактування економічної сутності поняття ліквідність банку; обґрунтування та розробка методики оцінки ліквідності в контексті комплексного управління активами та пасивами в сучасних умовах за допомогою матриці фондування.

Об'єктом дослідження є процеси управління активами та пасивами банківських установ, за допомогою яких забезпечується оптимальний рівень ліквідності, оскільки достатня ліквідність та надійність банківських установ є важливою для забезпечення прибуткової діяльності, збереження капіталу вкладників та акціонерів.

Предметом дослідження виступає сукупність методологічних, методичних та практичних аспектів комплексного управління активами та пасивами банківських установ України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для ефективного функціонування банківських установ процес управління ліквідністю є одним із основних ключових елементів комплексного управління активами та пасивами. Ліквідність в контексті комплексного управління активами та пасивами банку традиційно визначається як ступінь покриття зобов'язань банку його активами, строк розміщення яких в грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань. Актуальним в управлінні та розподілі фінансових ресурсів є розробка та реалізація політики, яка забезпечить збалансованість активів і пасивів банку й впливає на його ліквідність, прибутковість та фінансову стійкість і надійність.

Дж. Сінкі зазначає, що ліквідність насамперед необхідна для того, щоб бути готовим до вилучення депозитів та задоволення попиту на кредити. Непередбачені зміни потоків створюють для банківських установ проблеми ліквідності [1].

Російський вчений О.І. Лаврушин підкреслює, що ліквідність комерційного банку визначається його фінансовою стабільністю та стійкістю, в тому числі і в наявності достатнього власного капіталу, оптимальним розміщенням та величиною коштів за статтями активу та пасиву балансу з урахуванням відповідних строків [2].

Вітчизняні вчені-економісти, В.С. Стельмах та В.І. Міщенко, під ліквідністю банку розуміють його здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання. Інакше кажучи, суми його

грошових коштів, які можна швидко мобілізувати з інших джерел, дають змогу вчасно виконувати зобов'язання, відображені в пасиві балансу. Зокрема, з метою підтримання ліквідності, банк повинен мати певний резерв для виконання непередбачуваних зобов'язань, які можуть бути зумовлені як змінами стану грошового ринку, так і фінансовим станом клієнтів або банків-партнерів [3].

На думку професора Л.В. Кузнецової, ліквідність банку - це його здатність перетворювати свої активи на грошові або інші платіжні кошти для оплати зобов'язань, що пред'являються, або здійснення активних операцій на першу вимогу насамперед першокласних клієнтів банку у випадку, якщо грошових коштів, що є в наявності, для цього не вистачає. Ліквідність-це основна властивість банку, його якісна характеристика, що дозволяє розвиватись банку, якщо він виконує своєчасно свої фінансові зобов'язання (зберігає платоспроможність) [4].

Так, професор Л.М. Рябініна під ліквідністю банку розуміє його здатність безперервно забезпечувати виконання своїх зобов'язань готівкою в будь-який момент часу у валюті створеного зобов'язання за першою вимогою вкладників й надійних позичальників [5].

Вчений І.В. Сало відзначає, що під ліквідністю банку слід розуміти здатність банку виконувати свої зобов'язання (у будь-який момент за зобов'язаннями до запитання і відповідно до термінів за терміновими зобов'язаннями), маючи для цього достатню кількість готівки й безготівкових коштів [6].

Вчений О.А. Криклій, виділяє наступне трактування поняття ліквідність банку - здатність банку виконувати свої зобов'язання, маючи для цього достатню кількість готівки й безготівкових коштів з одночасною спроможністю банку проводити активні операції та пропонувати ліквідні продукти на ринку [7].

Відповідно до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: «...ліквідність банку - здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками та сумами погашення розміщених активів та строками й сумами виконання зобов'язань банку, а також строками і сумами інших джерел й напрямів використання коштів» [9].

На основі критичного аналізу літературних джерел та з урахуванням різних точок зору вчених-економістів, вважаємо доречним наступне визначення: ліквідність банку - це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, завдяки збалансованості між строками та сумами погашення розміщених активів та строками й сумами виконання зобов'язань з метою забезпечення прибутковості, фінансової стійкості, надійності та ефективності управління активами та пасивами банку. Варто відзначити, що ліквідність банківської системи залежить від ліквідності банківських установ, Національного банку України і держави, а також розвитку міжбанківського ринку, що дає змогу вважати банківську систему цілісною. Ліквідність банківських установ України забезпечується шляхом дотримання обов'язкових економічних нормативів ліквідності, які установлюються Національним банком України.

Для проведення узагальненої оцінки та ліквідації дисбалансів ліквідності в контексті комплексного управління активами та пасивами банківських установ за допомогою побудови матриці фондування: активи групуються за ступенем ліквідності, а пасиви - за строками виконання зобов'язань. Елементами матриці збалансування ліквідності є сума відповідної групи активів, яка спрямована на покриття певної групи пасивів. В заголовку стовпчиків розташовані групи пасивів, які необхідно профінансувати. В матриці ліквідність активів спадає згори донизу, терміновість пасивів відповідно зростає зліва направо.

Алгоритм заповнення елементів матриці виглядає наступним чином. Активи з високим ступенем ліквідності спрямовуються на погашення найбільш строкових зобов'язань. Якщо є надлишок ресурсів, то він спрямовується на погашення пасивів з більшим терміном виконання, нестача активів для погашення відповідної групи пасивів компенсується використанням групи активів з меншим ступенем ліквідності. Якщо кошти з певним терміном погашення покриваються активами з більш довгими термінами реалізації, то такі суми розташовуються знизу від головної діагоналі. Такі розриви також свідчать про ризик незбалансованої ліквідності, а саме про нестачу ліквідних ресурсів та можливе виникнення стану неплатоспроможності. Якщо ж всі суми розташовані на головній діагоналі, то ризик незбалансованої ліквідності відсутній, але виникає відсотковий ризик, який пов'язаний зі

змiнами вiдсоткових ставок та змiною вартостi грошей у часi. Таким чином, суми, якi розташованi на дiагоналi, представляють собою закритi позицiї лiквiдностi, суми, якi розташованi нижче i вище дiагоналi матрицi - розриви лiквiдностi. Матриця фондування та спiввiдношення активiв та пасивiв банкiвської установи дає змогу визначити, якi активи повиннi забезпечити погашення пасивiв та, як наслiдок, забезпечити оптимальний рiвень лiквiдностi банкiвської установи.

Пошук оптимального рiвня лiквiдностi здiйснюється шляхом послiдовного розмiщення кожної з груп пасивiв, при цьому спочатку задовольняються вимоги лiквiдностi, а потiм прибутковостi. Виходячи iз наявної лiквiдностi, за допомогою матрицi можна приймати управлiнськi рiшення стосовно розподiлу та перерозподiлу активiв для отримання максимального прибутку. При розподiлi пасивiв в серединi окремих активних груп перевага буде надаватись тим iнструментам, якi володiють найбільшою прибутковiстю.

Таким чином, сума усiх груп пасивiв повнiстю покриває потребу в ресурсах за всiма активними iнструментами. Наступним етапом побудови матрицi фондування лiквiдностi в контекстi комплексного управлiння активами та пасивами банкiвських установ виступає подiл всiх активiв й пасивiв банку на певнi групи лiквiдностi, а саме: А1 - високоликвiднi активи на вимогу та менше 1 мiсяця; А2 - активи з кiнцевим строком погашення до 3 мiсяцiв; А3- активи з кiнцевим строком погашення до року; А4 - активи з строком погашення вiд 1 до 5 рокiв; А5 - активи з строком погашення понад 5 рокiв; П1- поточнi пасиви на вимогу та менше 1 мiсяця; П2- пасиви з кiнцевим строком погашення до 3 мiсяцiв; П3- пасиви з кiнцевим строком погашення до року; П4- пасиви з строком погашення вiд 1 до 5 рокiв; П5- пасиви з строком погашення понад 5 рокiв.

Матриця фондування лiквiдностi банкiвської установи є досить важливим iнструментом управлiння лiквiдностi в контекстi комплексного управлiння активами та пасивами. Наступним етапом побудови матрицi фондування лiквiдностi в контекстi комплексного управлiння активами та пасивами банку виступає адаптацiя структури активiв та пасивiв банкiв, якi взятi для проведення оцiнки за критерiями та групами лiквiдностi.

Основним джерелом iнформацiї про стан лiквiдностi банкiвської установи виступає матриця фондування лiквiдностi в контекстi комплексного управлiння активами та пасивами, яка дозволяє дослiдити та вiдстежити спiввiдношення вимог та зобов'язань за iнтервалом строковостi. Сумарними показниками матрицi виступає iнформацiя про розриви лiквiдностi (сума вимог та зобов'язань на кожному iнтервалi строковостi). Суми, якi розташованi на головнiй дiагоналi свiдчать про вiдсутнiсть ризику незбалансованої лiквiдностi та представляють собою закритi позицiї. Розривами лiквiдностi виступають величини, якi знаходяться над та пiд головною дiагоналлю.

Для формування обґрунтованої моделi оптимiзацiї фiнансових ресурсiв банку використаємо наведенi вище методичнi пiдходи до оцiнки лiквiдностi та побудуємо матрицю лiквiдностi в контекстi комплексного управлiння активами та пасивами на прикладi ПАТ «Приватбанк» за перiод з 2012-2013 рр., яка представлена в таблицi 1.

Таблиця 1

Матриця фондування лiквiдностi ПАТ «Приватбанк» в контекстi комплексного управлiння активами та пасивами за 2012 р.

Активи у розрiзi строкiв до погашення		A _i	Зобов'язання у розрiзi строкiв до погашення					Σ P _i
			P1	P2	P3	P4	P5	
P _i			49 739 086	23 807 272	54 246 095	183 723 74	51 697	146 216 524
A1	45 865 194		45 865 194	0	0	0	0	45 865 194
A2	174 587 771		3 873 892	135 848 79	0	0	0	174 587 771
A3	89 657 063		0	10 222 393	54 246 095	0	25 188 575	89 657 063
A4	86 126 65		0	0	0	86 126 65	0	86 126 65
A5	57 0809		0	0	0	51 9112	51 697	57 0809
Σ A _i	162 164 502		0	0	0	0	0	146 216 524

Джерело: складено та розроблено автором за даними [10]

В сучасних умовах функціонування банківських установ досить актуальним в управлінні та розподілі фінансових ресурсів є розробка та реалізація політики, яка забезпечить збалансованість активів і пасивів банку та впливає на його ліквідність, прибутковість та фінансову стійкість і надійність. Варто зазначити, що активи банку в основному направляються на покриття пасивів з більш тривалим строком погашення, так як значні суми знаходяться над та під головною діагоналлю, що свідчить про збиткову ліквідність та неефективне управління активами та пасивами. Доречно, для більш детального дослідження, порівняння та оцінки ліквідності ПАТ «Приватбанк» в контексті комплексного управління активами та пасивами побудувати матрицю фондування ліквідності за 2013 рік, яка представлена в таблиці 2.

Таблиця 2

Матриця фондування ліквідності ПАТ «Приватбанк» в контексті комплексного управління активами та пасивами за 2013 р.

Активи у розрізі строків до погашення	Ai	Зобов'язання у розрізі строків до погашення					
		П1	П2	П3	П4	П5	Σ Pi
Πi		67 246 820	29 065 446	66 158 485	24 408 462	57 000	186 936 213
A1	62 132 199	62 132 119	0	0	0	0	62 132 119
A2	21 446 779	51 147 01	16 333 68	0	0	0	21 446 779
A3	109 442 197	0	12 733 368	66 158 485	30 550 344	0	109 442 197
A4	10 709 849	0	0	0	10 709 849	0	10 709 849
A5	815 510	0	0	0	8 098 10	57 00	57 0809
Σ Ai	201 546 454	0	0	0	0	0	146 216 524

Джерело: складено та розроблено автором за даними [11]

Отже, з приведеного вище дослідження та побудови матриці фондування ліквідності ПАТ «Приватбанк» в контексті комплексного управління активами та пасивами необхідно відзначити, що найбільший розрив ліквідності за 2013 рік спостерігається за активами, строк розміщення яких перевищує 5 років. Цей факт свідчить про те, що майже половина довгострокових активів фондується за рахунок власного капіталу банку. Також необхідно констатувати те, що ПАТ «Приватбанк» протягом 2012-2013 рр. проявляє активність до залучення довгострокових ресурсів, зокрема це ресурси строком від 12 до 5 років порівняно з сумами їх розміщення в активні операції відповідного строку.

В цілому діяльність ПАТ «Приватбанк» характеризується перевищенням строків активних операцій над строками зобов'язань, що свідчить про нестачу ліквідності, особливо довгострокової, оскільки розриви (до 1 року) знаходяться в межах допустимих оптимальних значень. Відповідні розриви ліквідності пояснюють активність банку до залучення довгострокових ресурсів для того, щоб забезпечити себе в сучасних умовах фінансовими ресурсами та ліквідувати дисбаланси.

Оскільки в сучасних умовах майже всі банківські установи функціонують в умовах постійного розриву ліквідності, то виникає необхідність в більш якісному та ефективному управлінні активами та пасивами, за допомогою якого досягаються оптимальні пропорції за обсягами, видами, сумами та строками до погашення активів та пасивів та забезпечується належний рівень ліквідності, прибутковості та фінансової стійкості.

Суттєві помилки при прийнятті управлінських рішень в сфері управління активами та пасивами банківських установ можуть призвести до значних втрат. Їх основною причиною може бути як втрата вигоди в результаті формування надлишкового запасу високоліквідних активів, так і часте залучення дорогих зовнішніх короткострокових ресурсів через їх дефіцит. Виходячи з цього, необхідно підкреслити те, що в сучасних кризових умовах функціонування банківського сектору необхідно значну увагу приділяти особливостям процесу управління ліквідністю та його адаптації до сучасних вимог управління.

Висновки та подальші дослідження. В сучасних умовах посиленої конкурентної боротьби, стрімкого розвитку науково-технічного прогресу та зростання складності світових

фінансових ринків постають вищі вимоги та потреби від вітчизняних банків до процесів управління активами та пасивами. В рамках комплексного управління активами та пасивами банківських установ процес прийняття управлінських рішень в банку повинен будуватись на основі комплексного аналізу структури та динаміки його активних та пасивних операцій, їх суміщення за термінами розміщення та строками погашення, прибутковості та їх вартості, а також оцінкою та моніторингом ризиків, що виникають в процесі управління. Можливість своєчасно та в повному обсязі забезпечити виконання своїх зобов'язань перед своїми контрагентами - важлива якісна характеристика діяльності банківської установи. Важливими показниками банківської діяльності є ліквідність та платоспроможність. При цьому не залежно від стадії життєвого циклу управлінський персонал будь-якого банку має приймати управлінські рішення стосовно визначення оптимального рівня ліквідності своїх активів, оскільки з однієї сторони недостатня ліквідність активів може призвести як до незбалансованості, так і до банкрутства, а з іншої - їх збитковий обсяг може призвести до зниження рентабельності, стійкості та надійності.

Отже, виходячи з приведеного дослідження ліквідності в контексті комплексного управління активами та пасивами банківських установ в сучасних умовах та швидкого поширення дисбалансів в економіці, банківським установам необхідно переглянути головні аспекти своєї діяльності, зокрема що стосується ліквідності, прибутковості та платоспроможності. Вплив світової фінансової кризи на вітчизняні банківські установи дав зрозуміти, що достатня ліквідність комерційних банків займає першочергове місце у гарантуванні стабільності банківської системи країни в цілому. Тому, сьогодні й досі залишається актуальним питання ефективного управління активами та пасивами банківських установ, досягнення їх оптимальної структури за обсягами, видами, строками до погашення для досягнення стратегічних цілей банку та урахування всіх міжнародних стандартів та норм управління.

Література

1. Синки Дж. Ф. Управление финансами в коммерческих банках : учебное пособие / Дж. Ф. Синки. – М: Catalaxy, 1994. – 820 с.
2. Лаврушин О.І. Банківська справа : навчальний посібник / О.І. Лаврушин. – М. : Фінанси та статистика, 2000. – 672 с.
3. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: [Науково-аналітичні матеріали. Вип. 11] / В.І. Міщенко, В.С. Стельмах, В.В. Крилова, Р.М. Набок. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. – 220 с.
4. Кузнєцова Л.В. Теоретико-методологічні засади фінансової діяльності банку : монографія / Кузнєцова Л.В. – Одеса : Видавництво «Атлант», 2009. – 324 с.
5. Рябініна Л.М., Причини кризи ліквідності банківської системи України / Л.М. Рябініна, О.П. Русева // Вісник соціально - економічних досліджень Одеського державного економічного університету. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – № 37. – С. 139-145.
6. Сало І.В. Фінансовий менеджмент у банку : навчальний посібник / І.В. Сало, О.А. Криклій. – Суми: Університетська книга, 2007. – 314 с.
7. Криклій О.А. Банківський менеджмент: питання теорії та практики : монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак, О.М. Пожар. – Суми : ДНВЗ «УАБС НБУ», 2011. – 152 с.
8. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : навчальний посібник / Л.О. Примостка Л.О. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.
9. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
10. Консолідований річний фінансовий звіт за 2012 рік ПАТ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.privatbank.ua/files/2_13_22konsbu.pdf
11. Консолідований річний фінансовий звіт за 2013 рік ПАТ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://static.privatbank.ua/files/finance/2013_kons.pdf

References

1. Sinkey, J.F. (1994), *Upravlenie finansami v kommercheskih bankah* [Financial management in commercial banks], textbook, Catalaxy, Moscow, Russia, 820 p.

2. Lavrushin, O.I. (2000), *Bankivska sprava* [Banking], textbook, Finances and statistics, Moscow, Russia, 672 p.
3. Mischenko, V.I., Stelmah, V.S., Krilova, V.V., Nabok, R.M. (2008), *Likvidnist banku: okremi aspekty upravlinnia ta svitovyi dosvid rehuliuвання i napliadu* [Liquidity of bank: separate aspects of management and world experience of adjusting and supervision], Naukovo-analitichni materialy. Iss. 11, National bank of Ukraine. Center of scientific researches, Kiev, Ukraine, 220 p.
4. Kuznetsova, L.V. (2009), *Teoretyko-metodolohichni zasady finansovoi diialnosti banku* [Theoretical and methodological principles of financial activity of bank], monograph, Atlas, Odessa, Ukraine, 324 p.
5. Riabinina, L.M., Ruseva, O.P. (2009), "Reason crisis of liquidity of the banking system Ukraine", *Visnik sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen Odeskoho derzhavnoho ekonomichnoho universitetu*, Iss.37, 139-145 p.
6. Salo, I.V. (2007), *Finansoviy menedzhment u banku* [Financial management in a bank], textbook, Universytetska knyha, Sumy, Ukraine, 314 p.
7. Kriklii, O.A., Maslak, O.M., Pozhar, N.H. (2011), *Bankivskiy menedzhment: pitannya teorii ta praktiki* [Banking Management: question of theory and practice], monograph, UABS NBU, Sumi, Ukraine, 152 p.
8. Primostka, L.O. (2004), *Finansoviy menedzhment u banku* [Financial management in a bank], textbook, KNEU, Kiev, Ukraine, 468 p.
9. «Instruction is about the order of adjusting of activity of banks in Ukraine. A decision of Rule of the National bank of Ukraine is from 28.08.2001 № 368», Mode of access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
10. An annual financial report is consolidated for 2012 «Privatbank», Mode of access: http://old.privatbank.ua/files/2_13_22konsbu.pdf
11. An annual financial report is consolidated for 2013 «Privatbank», Mode of access: http://static.privatbank.ua/files/finance/2013_kons.pdf

УДК 336.71

Сидор Г.В.,
викладач кафедри фінансів та банківської справи
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Sydor H.V.,
lecturer of the finance and of banking department
of Chortkivskiy Institute of Entrepreneurship and Business
Ternopil National Economic University

DIRECTIONS OF IMPROVING THE CREDIT SECURITY OF AGRICULTURE

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформаційних процесів економіки України ефективний розвиток сільського господарства характеризується потребою в належному кредитному забезпеченні. Економічне становище більшості сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від доступності кредитних ресурсів. Кредитне забезпечення як одна із фундаментальних складових діяльності банківських та інших фінансово-кредитних інституцій є важливим джерелом отримання додаткових грошових коштів, служить підґрунтям для збільшення інвестицій, досягнення